

Vidor József

Ez édesapám 1944-ben.

Az Első Csehszlovák Köztársaság idején én soha nem találkozam antiszemitizmussal. Nemcsak én, de egyetlenegy családtagom se. A háború alatt, amikor Szlovákia önállósította magát, és Hitlernek a szatellitállamává vált, akkor már természetesen egynéhányszor mi is megéreztük. Ami Pozsony várost illeti, itt még úgy, ahogy elment a dolog. A Hlinka Gárda ugyan jelen volt, de eléggé tűrhetően, nem volt olyan szörnyű, mint ahogy hallom, hogy a vidéki városokban mennyivel rosszabb volt a helyzet. A csillag-rendszerrel úgy volt, hogy mikor bevezették, először

valamennyiünknek a hatcentis csillagot kellett hordani, ami oda volt varrva a látható belső ruhához [lásd: sárga csillag Szlovákiában]. Később jött aztán egy rendelkezés, hogy a dolgozóknak nem kell hordani, ha dolgoznak. Aztán jött egy újabb rendelkezés, hogy a dolgozóknak is kellett egy csillag műanyagból és egy csat, amivel oda kellett tűzni a ruhára. Mentem az utcán, és az ismerősökkel, ha láttuk egymást, akkor olyan kellemetlen volt részükre a dolog: nem szabadott, hogy velem megálljanak, elfordultak. Én úgy éreztem minden egyes alkalommal, hogy számukra ez rendkívül kellemetlen volt, sőt talán még egy kicsit szégyellték is magukat. A legelső borzalmas élményem az volt, mikor az édesapám egyik alkalommal hazajött. Elintézni valója volt délelőtt, és azt mondta, hogy egy fiatalember lezsidózta és pofon vágta. Ezt tényleg borzalmas volt még csak hallani is.

A Szlovák Állam [lásd: Szlovákia (1939-1945)] megalakulása után minden héten újabb és újabb zsidóellenes rendelkezés jött ki. Először le kellett adni az értékes dolgokat, ékszert, szőrmét - nemcsak a bundát, hanem az olyan kabátot is, amelyen egy kis szőrmegallér volt. Az ékszerrel együtt a rádiót is le kellett adni, nehogy informálva legyünk, hogy mi történik a világban. Eszembe jut, amikor le kellett adni a sportfelszerelést is, ezt nagyon-nagyon sajnáltam - tudniillik a sífelszerelés, a lécek, annak idején drágák voltak. Személyesen kellett elvinni és leadni. Nagyon-nagyon fájt a szívem, hogy ilyesmitől is meg kell válnunk. Fájó szívvel adogattuk le a holmiinkat. Akkor, 1940-ben még nem tudtuk, hogy nemsokára eljön az idő, amikor nem az értékeinket kell leadni, hanem az életünket is.